

പതിനഞ്ചാം കേരള നിയമസഭ

**എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി
(2023-26)**

മുഷതാമത് നിഷ്ചോർട്ട്

**[കൃഷി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കുന്ന കുളങ്ങളുടെ നവീകരണത്തിന്റെ ബഡ്ജറ്റ് വിഹിത
വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച]**

[2026 ഫെബ്രുവരി മാസം 24 -ാം തീയതി സഭയിൽ സമർപ്പിച്ചത്]

**കേരള നിയമസഭാ സെക്രട്ടേറിയറ്റ്
തിരുവനന്തപുരം**

2026

പതിനഞ്ചാം കേരള നിയമസഭ

എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി
(2023-26)

മുഷതാമത് റിപ്പോർട്ട്

[കൃഷി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കുന്ന കുളങ്ങളുടെ നവീകരണത്തിന്റെ ബഡ്ജറ്റ് വിഹിത വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച്]

ഉള്ളടക്കം

പേജ്

സമിതിയുടെ ഘടന : v

മുഖവുര : vii

റിപ്പോർട്ട് : 1

എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി (2023-26)

ഘടന

ചെയർപേഴ്സൺ

ശ്രീമതി കെ.കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ

അംഗങ്ങൾ

ശ്രീ. കെ. ബാബു (തൃപ്പൂണിത്തുറ)

ശ്രീ. പി.പി. ചിത്തരഞ്ജൻ

ശ്രീ. ജി.എസ്. ജയലാൽ

ശ്രീ. കോവൂർ കുഞ്ഞുമോൻ

ശ്രീ. എം.എം. മണി

ശ്രീ. മുരളി പെരുനെല്ലി

ശ്രീ. തിരുവഞ്ചൂർ രാധാകൃഷ്ണൻ

ശ്രീ. പി.ടി.എ. റഹീം

ശ്രീ. എൻ. ഷംസുദ്ദീൻ

നിയമസഭാ സെക്രട്ടേറിയറ്റ്

ശ്രീ. ഷാജി സി. ബേബി, സെക്രട്ടറി - ഇൻ - ചാർജ്ജ്

ശ്രീ. സന്തോഷ്കുമാർ ആർ.എസ്., ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി

ശ്രീ. ജയകുമാർ ജി., ഡെപ്യൂട്ടി സെക്രട്ടറി

ശ്രീ. വിനോദ്കുമാർ എം.കെ., അണ്ടർ സെക്രട്ടറി

മുഖവുര

എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി (2023-26)-യുടെ ചെയർപേഴ്സണായ ഞാൻ സമിതി അധികാരപ്പെടുത്തിയതനുസരിച്ച് സമിതിയുടെ മുപ്പതാമത് റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുന്നു.

ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ ശുദ്ധീകരണവും നവീകരണവും മാലിന്യനിർമാർജ്ജനവും ലക്ഷ്യമിട്ട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ വിവിധ വകുപ്പുകൾ മുഖേന നടപ്പിലാക്കിവരുന്ന പദ്ധതികളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ് കൃഷി വകുപ്പ് മുഖേന നടപ്പാക്കുന്ന സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി. ധനാഭ്യർത്ഥന നം. XXIX - കൃഷി - ശീർഷകം - 4402 - 00 - 800 - 74 - കളങ്ങളുടെ നവീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബഡ്ജറ്റ് വിഹിത വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച് പഠനം നടത്താൻ സമിതി തീരുമാനിക്കുകയും ആയതിലേക്കായി റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. വകുപ്പിൽ നിന്നും ലഭ്യമായ വിവരങ്ങളും ആയതിന്മേൽ സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരങ്ങളും സമിതിയുടെ വിവിധ യോഗങ്ങളിൽ പരിഗണിക്കുകയും അപഗ്രഥനം നടത്തുകയും ചെയ്തു. വകുപ്പിൽനിന്നും ലഭിച്ച റിപ്പോർട്ടുകളുടെയും ആയതിന്റെ അപഗ്രഥനത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ സമിതിയുടെ നിഗമനങ്ങളും ശിപാർശകളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് തയ്യാറാക്കിയതാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട്.

2026 ഫെബ്രുവരി 23-ാം തീയതി ചേർന്ന യോഗത്തിൽ ഈ റിപ്പോർട്ട് സമിതി അംഗീകരിച്ചു.

തിരുവനന്തപുരം,
2026 ഫെബ്രുവരി 24

കെ.കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ,
ചെയർപേഴ്സൺ,
എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി.

റിപ്പോർട്ട്

ഹരിതാഭമായ പ്രകൃതിയും സമൃദ്ധമായ ജലസാന്നിധ്യവുമാണ് കേരളത്തിന്റെ സമശീതോഷ്ണ കാലാവസ്ഥക്കും അനന്യമായ പ്രകൃതിഭംഗിക്കും കാർഷിക ഉൽപാദന സ്വയംപര്യാപ്തതയ്ക്കും കാരണമായിരുന്നത്. എന്നാൽ ഇന്ന് കാലാവസ്ഥയും പ്രകൃതിഭംഗിയും കാർഷികോൽപാദനവും എല്ലാം ഏറെ ഭീഷണി നേരിടുന്ന സാഹചര്യമാണുള്ളത്. ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ ക്ഷയിക്കലും മലിനമാകലും, കാർഷിക മേഖലയുടെ ചുരുങ്ങൽ, അശാസ്ത്രീയമായ മാലിന്യ സംസ്കരണം എന്നിവയെല്ലാം ഇതിന് കാരണമാകുന്ന ഘടകങ്ങൾ ആകുന്നു. ജലവിഭവ സംരക്ഷണവും കാർഷിക മേഖലയുടെ വികസനവും കാർഷികോൽപാദന വർദ്ധനവിനും പ്രകൃതിയുടെ സത്തുലിതാവസ്ഥയ്ക്കും അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്.

2) നിലവിലുള്ള ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ ശുദ്ധീകരണവും നവീകരണവും നടത്തുകയും പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ജലസേചനത്തിനായി വിനിയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് വഴി തരിശുനിലങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂമി കൃഷിക്കായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനും അതുവഴി കാർഷികോൽപാദനത്തിൽ വർദ്ധനവ് ഉണ്ടാക്കാനും കഴിയുന്നതാണ്. ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ ശുദ്ധീകരണവും നവീകരണവും മാലിന്യനിർമാർജ്ജനവും ലക്ഷ്യമിട്ട് സംസ്ഥാന സർക്കാർ വിവിധ പദ്ധതികൾ പല സംസ്ഥാന, കേന്ദ്ര - സംസ്ഥാന സ്കീമുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നടപ്പാക്കി വരുന്നുണ്ട്. ഹരിത കേരളം പദ്ധതി, അമൃത് സരോവർ പദ്ധതി, സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി എന്നിവ അവയിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്.

3) കൃഷി വകുപ്പ് മുഖേന നടപ്പിലാക്കുന്ന കുളങ്ങളുടെ നവീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബഡ്ജറ്റ് വിഹിത വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച പഠനം നടത്തുവാൻ എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി (2021-23) തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായി. തുടർന്ന് ധനാഭ്യർത്ഥന നം. XXIX -ശീർഷകം - 4402 - 00 - 800 - 74 - കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം -മായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രാഥമിക വിവരം വകുപ്പിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുകയുണ്ടായി. വകുപ്പിൽ നിന്നും ലഭ്യമായ വിവരങ്ങളും ആയതിന്മേൽ സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരങ്ങളും സമിതി പരിഗണിക്കുകയും അപഗ്രഥനം നടത്തുകയും ചെയ്തു. കൃഷി വകുപ്പ് മുഖേന നടപ്പിലാക്കുന്ന കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം സംബന്ധിച്ച ബഡ്ജറ്റ് വിഹിത വിനിയോഗം വിലയിരുത്തുന്നതിനും ഇതു സംബന്ധിച്ച കാര്യക്ഷമമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കാവശ്യമായ ശിപാർശകളും നിർദ്ദേശങ്ങളും നൽകുന്നതിനായി എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി നടത്തിയ പഠനങ്ങളുടെയും വകുപ്പ് സമിതിക്ക് ലഭ്യമാക്കിയ മറുപടികളുടെയും മറ്റ് അനുബന്ധ രേഖകളുടെ വിശകലനത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയതാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട്.

4) കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനവും ഭൂമിയിലെ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവിധ കാരണങ്ങളാൽ കേരളത്തിലെ ഭൂഗർഭജലനിരപ്പ് ഭീതിപ്പെടുത്തുന്നവിധം താഴ്ന്നു പോകുന്ന അവസ്ഥ സംജാതമായിട്ടുണ്ട് . ഈ പ്രതിസന്ധിയെ ഒരു പരിധി വരെ അതിജീവിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാന സർക്കാർ കൃഷി വകുപ്പിന്റെ വിവിധ സ്കീമുകളായ RIDF, RKVY, സ്റ്റേറ്റ് പ്ലാൻ സ്കീം തുടങ്ങിയവയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയാണ് വകുപ്പ് നേരിട്ടും കേരള ലാൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ മുഖേനയും സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി എന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പാക്കി വരുന്നത്.

5) സംസ്ഥാന സർക്കാർ നടപ്പാക്കുന്ന മികവുറ്റ ഒരു പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണമാണ് 'സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി' അഥവാ 'ആയിരം കുളങ്ങൾ പദ്ധതി'. സംസ്ഥാനത്തെ കുളങ്ങൾ നവീകരിക്കുന്നതിന് കൃഷി വകുപ്പ് മുഖേന നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന ഒരു ബൃഹത് പദ്ധതിയാണിത് . സംസ്ഥാനത്തെ ശുദ്ധജല സംരക്ഷണത്തിനും ഭൂഗർഭജല പുനരുജ്ജീവനത്തിനും കാർഷികാവശ്യങ്ങൾക്കുമായി കുളങ്ങളും ചിറകളും ഉൾപ്പെടുന്ന ശുദ്ധജല സംഭരണികൾ നവീകരിക്കുകയും വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു ഉപയോഗപ്രദമാക്കുക എന്നതാണ് ഈ പദ്ധതി കൊണ്ട് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഒരു പഞ്ചായത്തിൽ ഒരു കുളം എന്ന ക്രമത്തിൽ ആയിരം ചിറകൾ സംരക്ഷിക്കുക ദൗത്യം വഴി അടുത്ത ജലസ്രോതസ്സുകളെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുകയും അതുവഴി കുടിവെള്ളവും കാർഷികാവശ്യങ്ങൾക്കുള്ള ജലസേചനവും ഉറപ്പുവരുത്തുക എന്നതാണ് പ്രസ്തുത പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ആയിരം കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം എന്ന് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രസ്തുത പദ്ധതിയിൽ 14 ഏക്കറോ അതിനു മുകളിലോ വിസ്തീർണ്ണം ഉള്ള കുളങ്ങളുടെ വരെ നവീകരണം പൂർത്തിയായി വരുന്നു. ആയിരക്കണക്കിന് ഹെക്ടർ സ്ഥലത്ത് ജലസേചന സൗകര്യവും നെൽവിളകളുടെ ഉൽപാദനവും ഇതിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നു . ഈ പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ നിലവിൽ 150 ഓളം കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം പൂർത്തീകരിക്കുകയും 100 ഓളം കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം പുരോഗമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

6) തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം ജില്ലകളിലെയും തൃശ്ശൂർ കോർപ്പറേഷനിലെയും കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം എന്ന രീതിയിൽ ആരംഭിച്ച പദ്ധതി ' Sahasra Sarovar Scheme Phase II -Renovation of Ponds in All Districts of Kerala' എന്ന് പുനർനാമകരണം ചെയ്യുകയുണ്ടായെന്ന് സമിതി

മനസ്സിലാക്കുന്നു. നിലവിൽ എല്ലാ ജില്ലകളിലെയും കുടുംബശ്രീകളുടെ നവീകരണ പ്രൊപ്പോസലുകൾ ഈ സ്കീമിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം സമിതി പരിശോധിച്ചു. കുടുംബശ്രീകളുടെ സംരക്ഷണവും പുനരുജ്ജീവനവും ഏറ്റെടുക്കുകയും ആവശ്യമായ ഇടങ്ങൾ പ്രത്യേകം കണ്ടെത്തണമെന്നും ഓരോ പ്രദേശത്തെയും ജല ഉപയോഗത്തിലെ ഏറ്റെടുക്കലുകൾ മനസ്സിലാക്കി പദ്ധതി പ്രവർത്തനം വ്യാപിപ്പിക്കണമെന്നും സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

7) പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ലഭിക്കുന്ന അപേക്ഷകളിന്മേൽ സ്ഥലപരിശോധന നടത്തി കൃഷിക്കും ജലസംരക്ഷണത്തിനും പ്രയോജനപ്പെടുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തിയ ശേഷമാണ് പദ്ധതി റിപ്പോർട്ടുകൾ Price Software പ്രകാരം തയ്യാറാക്കി സർക്കാർ നിർദ്ദേശപ്രകാരം വിവിധ സ്കീമുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ഫണ്ടും ഭരണാനുമതിയും ലഭ്യമാക്കുന്നതെന്നുള്ള വിവരങ്ങൾ സമിതി പരിശോധിച്ചു. പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ലഭിക്കുന്ന അപേക്ഷകൾ എല്ലാ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ലഭ്യമാകുന്നുണ്ടോ എന്ന് പരിശോധിക്കണമെന്ന് സമിതി നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

8) ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ നവീകരണം സംബന്ധിച്ച് മണ്ണ് പര്യവേഷണ മണ്ണ് സംരക്ഷണ വകുപ്പും, കേരള ലാൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷനും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ജലസംരക്ഷണ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കാറുണ്ടെന്നും ജലവിഭവകുപ്പിന്റെ പദ്ധതികളുടെ തുടർ പദ്ധതികളും കേരള ലാൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് കോർപ്പറേഷൻ നടത്താറുണ്ടെന്നുള്ള വിവരങ്ങൾ സമിതി പരിശോധിച്ചു . പ്രസ്തുത പദ്ധതികളുടെ നടത്തിപ്പിനായി ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളും കൂടി പരിഗണിക്കണമെന്ന് സമിതി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

9) പൊതുമരാമത്ത് മാനുവൽ പ്രകാരമാണ് പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കുന്നതെന്നും സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നു.

10) നവീകരിച്ച കുളങ്ങളുടെ തുടർപരിപാലനം അതത് പഞ്ചായത്ത് , ദേവസ്വം ബോർഡ്, കുളം സംരക്ഷണ സമിതി തുടങ്ങിയവർക്കാണ് വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്ന് സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നു. നവീകരിച്ച കുളങ്ങളുടെ തുടർ പരിപാലനം ഉറപ്പാക്കണമെന്നും ഇത് വകുപ്പ് നിരീക്ഷിക്കണമെന്നും സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

11) സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി പ്രകാരം നവീകരണം ഏറ്റെടുത്തതിൽ പൂർത്തിയാക്കാനുള്ള കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തികൾ അടിയന്തരമായി പൂർത്തീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

12) സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതിയിൽ ഇനിയും ഏറ്റെടുക്കാനുള്ള കുളങ്ങളുടെ നവീകരണം സംബന്ധിച്ച പ്രൊപ്പോസലുകൾ അടിയന്തരമായി ലഭ്യമാക്കി പദ്ധതി പ്രവർത്തികൾ ആരംഭിക്കണമെന്ന് സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

13) സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതിയിൽ സംസ്ഥാനത്തെ ഓരോ പഞ്ചായത്തിലെയും തരിശിടങ്ങൾ കൃഷിഭൂമിയാക്കി മാറ്റുന്ന സംരംഭം ഉറപ്പുവരുത്തിയിരിക്കുന്നതായും ഇതിൽ ഏറ്റവും മികവുറ്റ പ്രവർത്തനം കാഴ്ചവയ്ക്കുന്ന പഞ്ചായത്തിന് പത്തുലക്ഷം രൂപയുടെ പാരിതോഷികം നൽകിയിരുന്നതായും സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നു. പ്രസ്തുത സ്കീമിൽ എല്ലാ നഗരസഭ / കോർപ്പറേഷനുകളുടെയും കൃത്യമായ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കണമെന്ന് സമിതി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

14) സംസ്ഥാനത്തെ കുളങ്ങളുടെ ദീർഘകാല പരിപാലനത്തിനും നിരീക്ഷണത്തിനുമായി പ്രാദേശിക സമൂഹങ്ങളേയും സ്വയം സഹായ

ശുപ്തകളെയും ഉൾപ്പെടുത്തി പ്രത്യേക സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

15) മെച്ചപ്പെട്ട ജലസംരക്ഷണ രീതികളെക്കുറിച്ചും കുളങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര പരിപാലനത്തെക്കുറിച്ചും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ പരിശീലനം നൽകുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

16) ഉൗർജ്ജസ്വലമായ സമൂഹ ഇടങ്ങളാക്കി മാറ്റുന്നതിനും ടൂറിസം സാധ്യതകൾ മുന്നിൽകണ്ടും അനുയോജ്യമായ കുളങ്ങളെ കണ്ടെത്തി അവയോട് ചേർന്ന് നടപ്പാതകൾ, കൈവരികൾ, ബെഞ്ചുകൾ എന്നിവ സ്ഥാപിക്കൽ, ലാൻഡ്സ്കേപ്പിംഗ്, പാർക്കുകളുടെ നിർമ്മാണം എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രവൃത്തികൾ നടത്തുന്നതിന്റെ സാധ്യതകൾ പരിശോധിക്കണമെന്ന് സമിതി നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

17) ഭൂഗർഭ ജല ശോഷണവും ജലലഭ്യതയുടെ താഴ്ചയും സംസ്ഥാനത്ത് ഇന്ന് ഏറെ ആശങ്ക ഉണ്ടാക്കുന്നുവെന്നത് വസ്തുതയാണ്. കാർഷികവൃത്തിക്ക് പ്രധാനമായും വലിയതോതിൽ ജലലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. സഹസ്ര സരോവർ പദ്ധതി, പ്രാദേശിക കൃഷിയിടങ്ങളിൽ ജലസേചനം ഉറപ്പാക്കി ഉൽപാദനം വർദ്ധിപ്പിച്ച് ആയവ ശക്തിപ്പെടുത്താനും കഠിനമായ വരൾച്ച മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ആഘാതം കുറയ്ക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ടു കൊണ്ടുള്ളതാണ്. ദീർഘവും സമൂഹ കേന്ദ്രീകൃതവുമായ പ്രസ്തുത പദ്ധതിക്ക് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പാരിസ്ഥിതികവും കാർഷികവുമായ സ്ഥിരത, പാരമ്പര്യ ജല സംരക്ഷണ രീതികൾ എന്നിവ വീണ്ടെടുക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് സമിതി പ്രത്യാശിക്കുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം
2026 ഫെബ്രുവരി 24

കെ. കെ. ശൈലജ ടീച്ചർ, എം.എൽ.എ.,
ചെയർപേഴ്സൺ,
എസ്റ്റിമേറ്റ്സ് കമ്മിറ്റി.